

Plenum

Tisdag 15.3.2022 kl. 13.59—15.49

3. Aktuell debatt om det utrikes- och säkerhetspolitiska läget

Debattinitiativ DI 5/2022 rd

Debatt

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 3 på dagordningen är en aktuell debatt om det utrikes- och säkerhetspolitiska läget.

Statsministern och försvarsministern ges möjlighet att inleda debatten med anföranden som är fem minuter långa. Därefter ger jag enligt eget övervägande ordet för repliker som är en minut långa. Ledamöterna kan anmäla sig för replik genom att trycka på knapp V. För debatten reserveras cirka 45 minuter. — Vi går till debatt. Statsminister Marin, varsågod.

Debatt

14.01 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä jatkaa Ukrainassa hyökkäystään kovin seurauksin ukrainalaisille. Laaja kansainvälinen yhteisö on tuominnut Venäjän sotatoimet selkeästi ja voimakkaasti.

Talvisodan päättymisen vuosipäivää vietettiin sunnuntaina. Meikin taistelimme itsenäisyytemme puolesta, ja nyt samassa tilanteessa ovat Ukrainan kansalaiset. Lukuisat suomalaiset antavat apua Ukrainalle. Suomesta lähteneet suojavarusteet, lääkintätarpeet ja aseet ovat jo ukrainalaisten käytössä heidän puolustaessaan hyökkääjää vastaan. Venäjän ainoa ystävä Euroopassa löytyy Valko-Venäjän johdosta, jonka toimet Ukrainaa vastaan ovat tuomittavia nekin.

Avainasemassa on presidentti Vladimir Putin. Eri maiden johtajat tasavallan presidentti Sauli Niinistöä myöden ovat pyrkineet saamaan hänet päättämään sodan. Venäjän puheilla, tulivatpa ne miltä tasolta tahansa, ei ole kuitenkaan ollut tähän asti tekemistä aitojen rauhanpyrkimysten kanssa.

Euroopan unionin johtajat kokoontuivat viime viikon lopulla Versaillesissa. Vaadimme Venäjää lopettamaan sotatoimet välittömästi ja ehdoitta. Sotarikoksiin syyllistyneet tuliaan saattamaan vastuuseen. Tulemme nopealla aikataululla vielä voimistamaan pakotteita, joilla on jo nyt tuntuva vaikutus Venäjän talouteen.

Euroopan unioni tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta. Lähetimme Versaillesista toivon viestin ukrainalaisille: Ukraina kuuluu eurooppalaiseen perheeseemme. Ukraina on jättänyt hakemuksensa Euroopan unionin jäseneksi, ja saamme siitä komissiolta asiaankuuluvan lausunnon. Samalla voimistamme tukeamme Ukrainalle.

Versaillesin epävirallinen Eurooppa-neuvosto osoitti, että unioni on tarvittaessa yhtenäinen, nopea ja päättäväinen. Versaillesissa korostui yhteisymmärrys siitä, että solidaarisuudella on entistä suurempi merkitys Euroopalle. Suomi on aktiivinen, jotta Euroopan

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

unionin yhteinen avunantovelvoite on uskottava ja tehokas. Teemme tässä läheistä yhteistyötä Ruotsin kanssa.

Valtaosa EU:n jäsenvaltioista perustaa puolustuksensa Naton turvakuuseen, pelotteen ja yhteiseen puolustukseen. Emme ole EU:ssa luomassa päällekkäisiä ratkaisuja Naton kanssa, vaan EU:n ja Naton välinen yhteistyö on voimavara ja välttämättömyys. Tulomme investoimaan EU:n puolustuskykyyn enemmän, tiivistämään yhteistyötä esimerkiksi kyberturvallisuudessa ja etsimään kannustimia yhteishankkeisiin. Totesimme kokouksessamme viime viikolla, että meidän tulee voida käyttää EU:n keinovalikoimaa tehokkaammin hybridisodankäyntiin varautumiseksi. Meidän tulee vahvistaa EU:n teknologista ja teollista pohjaa myös puolustuksen alalla, ja komission puolustuspaketti antaa hyvät lähtökohdat tälle työlle.

Edessämme on vielä keskustelu siitä, miten Euroopan unioni löytää resurssit aloitettuun työhön. Keinojen tulee löytyä, jotta pystymme rahoittamaan EU:n vahvistamisen turvallisuusympäristön vaatimalle tasolle. Viimeistellemme seuraavaksi Euroopan unionin strategisen kompassin, jota esitellään Eurooppa-neuvostolle ensi viikolla.

Aloitimme myös työn, jolla Euroopan unioni katkaisee energian riippuvuussuhteet Venäjään. EU:n on saavutettava nopealla tahdilla riippumattomuus venäläisestä kaasusta, öljystä ja hiilestä. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen ja energiaturvallisuuden vahvistaminen kulkevatkin käsi kädessä. Meillä on nyt tilaisuus päästä eroon fossiilisista polttoaineista jopa aiottua nopeammin sekä esimerkiksi saattaa loppuun Euroopan kaasu- ja sähköverkkojen yhteenliittyminen. Suomen huoltovarmuus on hyvällä tasolla, mutta koko Eurooppaa ja ensi talvea ajatellen vaaditaan vielä huolellista varautumista.

Myös taloudessa on pyrittävä Euroopan riippuvuuksien vähentämiseen. Meidän tulee tarkastella laajasti kansallisia toimia, joilla voidaan lieventää kriisin vaikutuksia ja tukea kasvun edellytyksiä. Jatkamme aloitettua keskustelua mahdollisista EU-tason toimista ja vaihtoehtoista ensi viikolla Eurooppa-neuvoston kokouksessa.

Hallitus tulee antamaan huhtikuussa selonteon eduskunnalle, joka kattaa laajasti kansallisia toimia tilanteeseen vastaamiseksi. Eduskunta on oikea paikka siitä keskustelemiseksi. Selonteon tärkein osuus tulee koskettamaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Suomen tärkein viitekehys ja turvallisuusyhteisö on Euroopan unioni, joka toimii tässä tilanteessa ennen näkemättömällä päättäväisyydellä.

Liityimme unioniin kylmän sodan päätyttyä osana poliittista ja taloudellista yhteenliittymistämme länteen. Johdonmukainen linjamme lähtee siitä, että Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka ylläpitää vahvaa ja uskottavaa kansallista puolustuskykyä. Osallistumme tätä kykyä vahvistavaan puolustusyhteistyöhön, ja tasavallan presidentin Sauli Niinistön tapaaminen presidentti Joe Bidenin kanssa viitoitti yhteistyön suuntaa Yhdysvaltojen kanssa. Puolustusministeri Antti Kaikkonen tulee pian kertomaan viime aikojen askeleista. Olemme onnistuneet säilyttämään kansallisen liikkumatilamme ja valintamahdollisuudet, joihin kuuluu mahdollisuus hakea Naton jäsenyyttä.

Kylmän sodan jälkeinen turvallisuusjärjestys on kuitenkin murtunut. Näemme nyt, miten Venäjä tulee toimimaan todennäköisesti hyvin pitkään. Tässä uudessa ympäristössä myös Suomen tulee arvioida [Puhemies koputtaa] keinoja turvallisuuden vahvistamiseksi. Oikea paikka tästä keskustelemiseksi on eduskunta, ja haluan kiittää kutsusta antaa tämä ajankohtaiskatsaus.

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia — Ja nyt puolustusministeri Kaikkonen.

14.06 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän eduskuntaa aktiivisesta paneutumisesta ulko- ja turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen. Riittävä kansallinen yhtenäisyys on aina tärkeä osa kansallista puolustustamme, mutta erityisen tärkeää — erityisen tärkeää — se on näinä aikoina. Puheenvuorossani keskityn erityisesti ajankohtaiseen puolustusyhteistyöhömmme.

Viime vuosina rakennettu puolustusyhteistyöverkosto on kiristyneessä turvallisuustilanteessa osoittanut merkityksensä. Olemme ennen ja jälkeen Venäjän hyökkäyksen alkamisen muun muassa vaihtaneet aktiivisesti tärkeimpien kumppanimaiden kanssa tietoa siitä, miten muut toimijat arvioivat turvallisuustilanteen kehittymistä ja suunnittelevat omia toimiaan. Yhteistyön kautta Suomi on kyennyt myös itse viestimään oman toimintansa perusteita. Poliittisen ja sotilaallisen yhteistoimintakyvyn rakentaminen kumppaneiden kanssa on pitkäjänteistä työtä. Se vaatii merkittäviä panostuksia muun muassa puolustushallinnon yhteistyörakenteisiin, tietoliikenne- ja johtamisjärjestelyihin sekä harjoitustoimintaan.

Suomen yhteistyö Naton kanssa on ollut läheistä jo pitkään kattaen niin poliittisen dialogin kuin käytännön sotilaallisen yhteistyön. Meillä on yhteinen intressi Euroopan ja myös Pohjolan alueen turvallisuudesta. Olemme Ruotsin kanssa, voi sanoa, Naton läheisimpiä kumppaneita. Venäjän hyökättyä Ukrainaan päätimme yhdessä Ruotsin kanssa tiivistää Nato-kumppanuuttamme vahvistetun vuorovaikutuksen järjestelyllä. Olemme lisänneet tiedonvaihtoa ja toiminnan koordinaatiota. Tämä hyödyttää meidän kansallista valmiuttamme ja on tärkeää Suomen puolustuksen kannalta. Osallistun huomenna Naton puolustusministerikokouksen työstuntoon, jossa keskustellaan Venäjän sotatoimista Ukrainassa. Odotan vakavaa ja tärkeää keskustelua.

Yhdysvallat on merkittävin alueen ulkopuolinen toimija Pohjois-Euroopassa. Yhdysvallat on tukenut myös Suomen ja Ruotsin tiivistyvää Nato-yhteistyötä. Puolustusministeri Austin vahvisti viime viikon vierailullani Washingtoniin jälleen kerran Yhdysvaltojen tuen Naton avoimien ovien politiikalle. Presidenttien tapaamisen jatkoksi sovimme puolustusministeri Austinin kanssa kahdenvälisen puolustusyhteistyömme tiivistämisestä. Yksityiskohtiin ei vielä menty, vaan nyt käynnistetään ripeä virkavalmistelu. Yhteistyön tiivistämiselle on vahva selkänoja sekä Valkoisesta talosta että Pentagonista. Tästä on hyvä jatkaa.

On hyvä huomioida, että Yhdysvallat on tähänkin asti ollut Suomen läheisimpien yhteistyökumppanien joukossa. Siinä on pohjaa mille jatkaa. Yhteistyömme piirissä ovat muun muassa puolustuspoliittinen dialogi, koulutus- ja harjoitusyhteistyö, materiaaliyhteistyö ja huoltovarmuus. Nyt käymme järjestelmällisesti läpi, millä aloilla yhteistyön edelleen syventämiselle on tilausta. Iso osa Yhdysvaltain-matkaani oli F-35-hankkeen läpikäynti nyt kun keskeiset sopimukset on allekirjoitettu. Voin kertoa, että F-35-hanke etenee suunnitellusti.

Ruotsin kanssa tehtävä puolustusyhteistyö tähtää Itämeren alueen turvallisuuden sekä Suomen ja Ruotsin puolustuksen vahvistamiseen. Tavoitteena on luoda sotilaalliselle yhteistoiminnalle ja yhteisille operaatioille pysyvät edellytykset, jotka ovat voimassa rauhan, kriisin ja sodan olosuhteissa. Yhteys Ruotsin-kollegaan on erittäin tiivistä. Olemme tavanneet kymmeniä kertoja, puhelinyhteys vielä aktiivisempi. Viimeisin tapaamisemme oli ei-

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

len, kun Suomi isännöi maiden välisen päätöksentekoharjoituksen. Ruotsi on läheisin kumppanimme, ja tarkoitus on edelleen syventää yhteistyötä.

Teemme yhteistyötä kahdenvälisesti myös Norjan kanssa ja kolmenvälisesti Suomen, Ruotsin ja Norjan kesken. Nordefcon rooli strategisen dialogin alustana pohjoismaiden kesken on korostunut viime syksystä alkaen. Ja vielä voi todeta tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä tai Norja-yhteistyöstä esimerkkinä Cold Response -harjoituksen, joka alkaa pian Pohjois-Norjassa, maaliskuun—huhtikuussa. Se on samalla myös Naton suurin harjoitus Euroopassa tänä vuonna.

Arvoisa puhemies! Euroopan maista Iso-Britannia on ottanut isoa roolia puolustuspoliittisesti ja sotilaallisesti myös Ukrainan tilanteen kiristyessä. Iso-Britannia osoittaa sitoutumista Euroopan turvallisuuteen ja puolustukseen kahdenvälisesti, monenvälisesti ja Naton kontekstissa. Puoluepoliittinen dialogimme Ison-Britannian kanssa on jatkunut tiiviinä kaikilla tasoilla. Brittivetoisen ja yhdeksän muun pohjoisen Euroopan maan JEF-aloitteen tavoitteena on, että keskenään yhteensopivilla JEF-maiden joukoilla on yhdessä korkea valmius vastata erilaisiin kriiseihin. Kutakin tehtävää ja tilannetta varten muodostetaan aina räätälöity joukko. Jokainen maa päättää osallistumisestaan itsenäisesti ja oman lainsäädäntönsä mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan kaiken edellä kertomani voi tiivistää näin: Suomi on arvostettu ja aktiivinen yhteistyökumppani kansainvälisessä puolustusyhteistyössä. Osaamistamme arvostetaan ja osaamme toimia kansainvälisissä kumppanuuksissa [Puhemies koputtaa] puolustuksemme vahvistamiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja nyt tosiaan ne edustajat, jotka haluavat käyttää minuutin mittaisen kommenttivastauspuheenvuoron, nouskaa seisomaan ja painakaa V-painiketta. — Edustaja Gustafsson.

14.12 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja Gustafsson, mikrofoni päälle.

Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ja puolustusministerille puheenvuoroista.

Suomen kansanedustajan on hyvä olla myöskin Suomen kansan tulkki tämän kokoisessa asiassa. Suomalaisia, eurooppalaisia on syvästi loukannut ja tuonut myöskin ymmärrettävää vihaa se, että Venäjä on julmalla tavalla surmannut lapsia, vanhuksia, siviilejä. Selvitin itselleni sen, että Venäjä on kuitenkin saattanut voimaan Geneve-sopimukset, joihin kuuluu muun muassa sopimus siviilihenkilöiden suojaamisesta sodan aikana. Monet maat ovat vaatineet nyt kansainväliseltä rikostuomioistuimelta Putinin toimien rikosoikeudellista selvittämistä. Kysyn hallitukselta: onhan Suomen hallitus myös aktiivinen tämän asian suhteen, [Puhemies: Ja minuutti!] jotta edes alkeellinen moraalinen oikeus ja kohtuus [Puhemies koputtaa] tässä maailmantilanteessa voisi toteutua?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan edustajia siitä, että minuutti on aikaa käyttää näitä vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Junnila.

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

14.14 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän pääministeriä ja puolustusministeriä ansiokkaista puheenvuoroista. Juuri tällaisina aikoina on tärkeää, että tämäkin laitos toimii yhtenäisesti. Kiitän myös erityisesti puolustusministeriä siitä, että tässä selkeästi nyt edistetään asioita lännen suuntaan, sillä kuten olemme viime päivinä nähneet, niin kyllä se suunta on enemmänkin sinne kuin siihen toiseen suuntaan.

Mutta, arvoisa puhemies, monet suomalaiset ovat nyt erittäin aktiivisesti auttamassa ukrainalaisia pääsemään Suomeen ja myös apuun täällä, ja tämä on sitten ruuhkauttanut niin avuntarvitsijoiden resurssit kuin lupapalvelut, ja tästä kysyisin pääministeriltä: onko jotakin selkeää keskittämistä ja tehostamista luvassa, että varmasti saadaan mahdollisimman nopeasti apu nyt kaikille sitä tarvitseville?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiuru.

14.15 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjää vastaan on asetettu ennennäkemättömät pakotteet, ja niin pitää ollakin. Pakotteet ovat varmasti yllättäneet Venäjän kovuudellaan ja sillä yhtenäisyydellä, millä esimerkiksi EU on reagoinut asiaan. Suojellemme demokratiaa, oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia, sananvapautta, vapaata mediaa — kaikkea sitä, mikä on meille tärkeää. Valitettavasti on usein niin, että kun pakotteet ovat jonkin aikaa olleet voimassa ja kun on saatu toivottavasti rauha jossain vaiheessa, niin pakotteita ruvetaan nopeasti poistamaan, tulee semmoinen taloudellinen väsymys. Kysyn ministereiltä: kuinka vahva tahtotila hallituksella ja EU:ssa on sille, että pakotteet pidetään niin kauan voimassa, että Venäjä on maksanut sotakorvaukset Ukrainalle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

14.16 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa tuo todella iholle sen, miten ihmisoikeudet ja kansainväliset sopimukset poljetaan hetkessä jalkoihin. Materiaalisten tuhojen lisäksi sota moukaroit todella myös ihanteita ja arvoja. Suomen ja Euroopan unionin on todella viipymättä tehostettava toimintaansa ihmisoikeusrikkosten havaitsemiseksi ja ehkäisemiseksi. Me kaikki näemme, että juuri nyt ne eivät Ukrainassa toteudu millään tavalla esimerkiksi naisten ja lasten kohdalla. Kysyisinkin pääministeriltä: mitä hallitus ja Suomi voivat tehdä sen osalta, että nämä kunniantomat sotatoimijat, jotka Ukrainaa pommittavat, joutuisivat vastuuseen ihmisoikeuksien ja kansainvälisten sopimusten rikkomisesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Järvinen.

14.17 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä olosuhteissa on helppo ymmärtää suomalaisten kasvava innostus liittyä Naton jäseneksi. Paljon on puhetta Natosta mutta paljon vähemmän puhetta mahdollisista Venäjän vastatoimista, jos olisimme Naton jäseninä. [Oikealta: Mitä niistä?] Mahdollisia olisivat erilaiset GPS-signaalien häiriöt, pakolaisprovokaatiot rajalla, Saimaan kanavan sulkua, monet liikenteeseen, kauppaan ja muihin aloihin liittyvät häiriöt. [Oikealta: Niitä on ollut ennenkin, ne kestätkään!] Siksi haluaisin kysyä pääministeriltä: Millaisiin vastapakotteisiin ja vastatoimiin meidän olisi syytä varautua? Ja miten merkittävinä te pidätte tällaisia vastapakotteita meidän Nato-jäsenyydestämme päätettäessä?

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Said Ahmed.

14.18 **Suldaan Said Ahmed vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on yksiselitteisesti tuomittavaa, ja on tärkeää, että tuomitsemme tämän selvästi. Samalla meidän olisi kuitenkin syytä olla ulkopoliitikassamme johdonmukaisia ihmisoikeuskysymyksissä. Tiedämme, että muun muassa Amnestyn tuoreen raportin mukaan Israel syyllistyy apartheidiin palestiinalaisia kohtaan. [Oikealta: Ohhoh!] Siis miksi Suomi ei tuomitse Israelin toimia, kuten Venäjän, ja miksi Suomi ostaa yhä aseita Israelilta, [Välihuutoja] tukee tämän väkivaltaista toimintaa? [Oikealta: Palestiina tappaa siivilejä kuten Venäjä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Ollikainen.

14.19 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Inledningsvis ett stort tack till statsministern och försvarsministern för redogörelsen.

Arvoisa puhemies! Olemme Suomessa jo pidempään rajoittaneet ulkomaalaisia kauppvoja kiinteistöistä, jotka sijaitsevat strategisten kohteiden ja toimintojen lähellä. Tämä on tärkeä asia. Siitä huolimatta meillä on kuitenkin tullut eteen tilanteita, joissa jo hyväksytyt kiinteistökaupat ja niiden perustelut eivät välttämättä enää kestäisi päivänvaloa. Tuore esimerkki löytyy vaikkapa Hangosta, jossa Lappohjassa sijaitsevan kerrostalon omistusjärjestelyt, jotka johtavat venäläisoligarkkien jäljille, herättävät hyvin suurta hämmennystä. Arvoisa ministeri Kaikkonen, mitä tässä olisi tehtävissä tilanteen korjaamiseksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Östman.

14.19 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan painottaa, että Israel ei ole apartheidivaltio vain sen takia, että Amnestyn porukka näin kuvittelee.

Sitten tähän aiheeseen:

Tammikuun lopussa pääsihteeri Stoltenberg sanoi, että Suomi ja Ruotsi voisivat päästä Natoon nopeutetussa aikataulussa. 13.3. Naton ex-pääsihteeri: ”Suomi ja Ruotsi voitaisiin hyväksyä jäseniksi lähes yhdessä yössä, mutta ikkuna voi sulkeutua pian.” Kuusi päivää sitten te, arvoisa ministeri Kaikkonen, sanoitte mediassa: ”Naton jäsenyyden hakemiseen ei nyt ole oikea hetki.” Eilen puolustusministeriön ex-johtaja sanoi muun muassa Ylen haastattelussa, että Suomi ei pääse nyt Naton jäseneksi, vaikka haluaisi, ja vielä siteeraten: ”En usko, että jäsenmaat edes käsittelevät hakemusta.”

Me täällä eduskunnassa puhumme paljon hybridivaikuttamisesta ja silloin tarkoitamme yleensä, että ulkomaailmasta tulee hybridivaikuttamista, mutta meillä on minun tulkintani mukaan [Puhemies koputtaa] sitä ihan riittävästi täällä kotimaassakin. Nämä lausunnot [Puhemies: Nyt on minuutti täyttynyt!] poikkeavat niin paljon toisistaan, että olisi hyvä saada selvyyttä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee.

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

14.21 **Hussein al-Taei** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että Venäjä on iskenyt siviilikohteisiin ja tehnyt sitä tahallaan. Se on iskenyt siviilikohteisiin, muun muassa sairaaloihin 244 kertaa Syyriassa. Se haluaa viestittää, että mikään ei sille riitä eikä mikään ole pyhää.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme turvallisuusunionin. Meidän täytyy pystyä suojelemaan itseämme ja pitämään huolta siitä, että Venäjä ei koskaan tekisi meille samaa, mitä se on tehnyt maailmalla. [Oikealta: Sitä kutsutaan Natoksi! — Se on Nato!] Kysyisin nyt ministeri Haavistolta: Mitä YK tekee näille suurille, jotka eivät välitä kansainvälisestä oikeudesta eivätkä välitä YK:n säännöistä? Mitä YK, jota yhteisesti rakastamme — en tiedä, mitä meille kuuluisi ilman YK:ta — tällä hetkellä tekee, ja miten me voisimme vauhdittaa näitä toimia, jotta Putinin kaltaiset rikolliset joutuisivat toimistaan oikeuteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

14.22 **Arja Juvonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monet suomalaiset ovat olleet yhteydessä ja tiedustelleet, miten me Suomessa pärjäämme, jos vastaavia tilanteita tulee. Meiltä puuttuu muun muassa väestönsuojia. Joissakin suurissa kaupungeissa ei ole ollenkaan tällaisia yleisiä väestönsuojia.

Ikäihmiset erityisesti muistavat omasta lapsuudestaan sodan traumat ja kovat kokemukset, ja kysynkin puolustusministeriltä: millä tavalla vastaisitte suomalaisten ihmisten ja erityisesti ikäihmisten hätään ja pelkoon siitä, mitä maailmassa tapahtuu?

Samalla kysyisin sitä, että nyt kun Ukrainassa on paljon pieniä lapsia ja naisia traumojen ja sodan keskellä, niin millä tavalla turvaamme sen, kun he sieltä Suomeen saapuvat — ja kuinka paljon heitä on tällä hetkellä saapunut — että he pääsevät pian hyvien palvelujen piiriin ja pääsevät tasapainoiseen ja rauhalliseen tähän hetkeen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

14.23 **Markku Eestilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa ja tietenkin Suomi ovat hyvin riippuvaisia Venäjän kaasusta ja öljystä ja Eurooppa ainakin kiivihiilestä. Kun me ajattelemme tulevaisuutta ja sitä, että meidän pitäisi irtaantua sitten tästä venäläisestä energiasta, niin eiväthän bioenergia tai uusiutuva energia ole hetken ratkaisuja. Vaikka Venäjä tarvitsee rahaa käydäkseen sitä onnetonta sotaa Ukrainassa — toivottavasti ei muualla — niin onko olemassa kuitenkin sellainen riski, että Venäjä merkittävässä määrin vähentää tai jopa lopettaa energiajakeiden tuonnin Eurooppaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kosonen.

14.24 **Hanna Kosonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille on varmasti kaikille selvää se, että sotatilanteessa emme saa jäädä yksin ja turvallisuustilanne on muuttunut ja meidän on selvästi tehtävä muutoksia myös omassa turvallisuuspolitiikassamme.

Lissabonin sopimuksessa sanotaan, että EU-jäsenmaiden velvoite on tulla avuksi sotilaallisen hyökkäyksen tapahtuessa, kuitenkin kuten kukin jäsenvaltio päättää itse. Nato-sopimuksessa 5 artiklassa Naton jäsenmaiden kohdalla on tämä sama ajatus, mutta taustalla

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

on myös se ajatus, että hyökkäyksen kohdalla se on hyökkäys kaikkia Nato-maita kohtaan ja kukin jäsenvaltio siis päättää toimista yksin.

Meillä kaikilla on varmasti tässä salissa tavoitteena itsenäinen, turvallinen Suomi ja hyvä elämä, jota me täällä olemme saaneet elää. Kysyn ministereiltä: miten vertailisitte Suomen turvallisuustilannetta näiden kahden [Puhemies koputtaa] edellisen jäsenyyteen nähden?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harkimo.

14.25 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen turvallisuustilanne meni uusiksi yhdessä yössä, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan pian kolme viikkoa sitten. Meillä käynnistyi välittömästi keskustelu Suomen Nato-jäsenyydestä. Kansa on mielipiteensä kertonut: kaksi kolmesta suomalaisesta on tuoreessa kyselyssä sitä mieltä, että Suomen pitää hakea Nato-jäsenyyttä. Katseet kääntyvät ulkopoliittiseen johtoon, ja Nato-jäsenyyden hakemisesta päättävät tasavallan presidentti, hallitus ja eduskunta.

Olen saanut erittäin paljon kyselyitä huolestuneilta kansalaisilta, jotka haluavat tietää, millä aikataululla päätös syntyy: onko päätös valmiina pääsiäisenä, vappuna vain juhannuksena? Arvoisa pääministeri, voitteko kertoa, milloin arvioisitte, että meillä on valmis päätös Natosta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Berg.

14.26 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus on puhuttanut viime aikoina ymmärrettävästi paljon. On hyvä muistaa, että myös sosiaali- ja terveydenhuolto on osa huoltovarmuuttamme, kuten olemme saaneet huomata koronakriisin aikana. Vaikka sota on täysin erilainen tilanne kuin pandemia, niin kummatkin johtavat poikkeusoloihin yhteiskunnassa, vaikkakin toisenlaisella tavalla ja tasolla. Ukrainan sota näkyy sote-alalla myös konkreettisesti, sillä sote-ala on ensi linjassa vastaanottamassa Ukrainasta Suomeen saapuvia ihmisiä ja huolehtimassa heistä. Sodan vaikutukset niin ihmisten ruumiiseen kuin mieleenkin ovat läsnä heidän työssään, jolloin oikeanlainen tuki on tärkeässä asemassa ihmisten jaksamisen tukemisessa. Sote-alalla on siis merkitystä myös muihin kuin suoraan terveydenhuoltoa koskeviin kriiseihin vastaamisessa, ja heidän merkitystään tilanteisiin vastaamisessa ei tule unohtaa, vaikka ajat vaihtuvat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Slunga-Poutsalo.

14.27 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyberturvallisuuskeskuksen toiminta kuuluu ministeri Harakan sektorille, enkä häntä tällä hetkellä salissa näe, mutta koska kyberturvallisuus on paljon muutakin kuin pelkkää viestintää, toivoisin puolustusministeriltä tai pääministeriltä vastausta siihen, ovatko meidän kyberturvallisuutemme resurssit riittävällä tasolla. Yksityiset yritykset voivat vahvistaa omia järjestelmiään omalla rahallaan, mutta miten on kuntien, isojen järjestöjen ja muiden toimijoiden laita? Jo ennen tätä Ukraina-kriisiä siellä oli huomattavissa selviä puutteita kaiken maailman Vastaamo-keissien ja muiden kohdalla. Mikä on tällä hetkellä tilanne? Tulisiko

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

sinne pistää panoksia hieman lisää, jotta me voisimme välttyä kyberiskuilta sinne ja myöskin hybridivaikuttamiselta järjestö- ja kuntapuolelle? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

14.28 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä rahoittaa tätä brutaalaa hyökkäyssotaansa energiatuloilla ja on kerännyt sotakassaa energiatuloilla myöskin jo aiemmin, joten lienee itsestään selvää, että Euroopan unionin ja koko läntisen maailman pitäisi toimia niin, että mahdollisimman nopeasti päästään eroon venäläisestä energiasta. Ja se varmasti tarkoittaa sitä, että uusiutuvan energian hankkeet koko Euroopassa tulevat nopeutumaan, mutta samalla se tarkoittaa myös sitä, että meidän täytyisi päivittää tätä meidän viherryttämisstrategiaamme ja käyttää niitä mahdollisuuksia, jotka meillä on olemassa, kuten esimerkiksi Suomessa hyödyntää turvetta ja toisaalta myöskin ruokatuotannossa hyödyntää meidän turvepeltoja. Kysynkin pääministeriltä: onko Euroopan unionissa keskusteltu siitä, että tämä Green Deal nyt päivitetäisiin tähän nykytilanteeseen ja sen kriteereitä muutettaisiin? [Toimi Kankaanniemi: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen Noora.

14.29 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli miljoona lasta on jo paennut Ukrainassa syttynyttä sotaa Venäjän hyökkäyksen seurauksena. Lapsia on menehtynyt, elämä on päättynyt kesken lapsuuden. Päiväkodista jäljellä ovat rauniot, eikä turvallista kotipihaa ole enää olemassa. Inhimillinen kärsimys, hätä ja pelko ovat lasten mielessä joka ilta viimeisenä ja aamulla ensimmäisenä, kun herää. Ukrainalaiset vanhemmat kantavat sylissään lapsia, joita he yrittävät pitää ehjinä murtumatta itse. Äitejä on menehtynyt lapsiensa viereen ja vammaisia ihmisiä, jotka eivät selviä arjesta ilman apua, on jäänyt yksin ilman mitään tuttua ja turvallista. On tärkeää, että huomioimme nämä ihmiset ja autamme kaikkia Suomeen saapuvia yksin jääneitä lapsia, nuoria ja vammaisia, jotta heille voidaan taata riittävä apu, tuki ja turva. Ja kysynkin: huomioihan hallitus myös heidät?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

14.30 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän valtion suorassa uutislähetyksessä kanavan tuottaja Marina Ovsjannikova ryntäsi eilen studioon ja protestoi Venäjän hyökkäystä Ukrainaan: ”Ei sotaa. Lopettakaa sota, älkää uskonto propagandaa, he valehtelevat teille täällä. Venäläiset sotaa vastaan”, kyltissä luki. Tämäkin on osoitus siitä, kuinka uskomattoman rohkeita ihmisiä Venäjällä on ja kuinka he silmittömistä rangaistuksista huolimatta vastustavat maansa julmaa hallintoa. Tällä hetkellä ei ole tietoa siitä, missä Ovsjannikova on.

Arvoisa puhemies! Meidän tulee olla valmiita tarjoamaan turvaa venäläisille, jotka joutuvat pakenemaan maansa julmaa hallintoa. Nyt ihmisoikeus- ja kansalaisaktivistit ovat erityisessä vaarassa joutua poliisin ja viranomaisien pahoinpitelemäksi ja epäinhimillisen kohtelun kohteeksi. Arvoisa hallitus, miten Suomi on varautunut tarjoamaan näille ihmisille turvaa?

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Turtiainen.

14.31 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On ikävää, että niinkin tärkeällä asialla kuin turvallisuuspolitiikalla on ryhdytty tekemään puoluepolitiikkaa. Nato-lobbarit pyrkivät saamaan Suomen pikaisesti Natoon eli toisin sanoen palloksi suurvaltojen peliin. Ulkomailta johdetun Nato-hypetyksen sijaan meidän tulee puhua omavaraisuutemme turvaamisesta. Maailma on murroksessa, ja se, jolla on resursseja, vetee ne pisimmät korret. Siinä eivät kaunopuheet auta.

Arvoisat ministerit, jos lannoitteistakin on pulaa, kuinka omavaraisena te Suomen loppujen lopuksi näette? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tuomioja.

14.32 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Venäjän hyökkäykseen Ukrainassa on reagoitu kaikkialla erittäin voimakkaasti, ja on ollut ilahduttavaa nähdä, mitenikä päättäväisesti ja yhtenäisesti Euroopan unioni on toiminut — se on tärkeää. Samoin meidän hallituksemme on tukenut Ukrainaa sekä EU:ssa että omilla toimillaan kiittävällä tavalla — ja samaten on kiitettävä siitä, että olemme nyt saamassa eduskuntaan tämän selonteon, jossa voimme rauhallisesti ja analyttisesti käydä kaikkia näitä seurauksia ja niistä tehtäviä johtopäätöksiä lävitse.

Mutta me emme ole onneksi lännessä ainoita, jotka ovat tämän tuominneet. Minulla on tässä edessäni kirje, jonka 4 000 entistä opiskelijaa tuolta Moskovian valtionyliopistosta ovat allekirjoittaneet, jotka kirjeessään kategorisesti tuomitsevat sodan, jonka maa on aloittanut Ukrainassa. Tämä on kyllä ennakoi sitä, että saattaa tulla tuhansia turvapaikan tarpeessa olevia venäläisiäkin [Puhemies koputtaa] pian meidän eteemme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Halla-aho.

14.34 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjän valloitus- ja hävitysretki Ukrainassa koskettaa meitä kaikkia siinä mielessä, että jos Venäjä menestyy joko itse sodassa tai sen jälkiselvittelyssä, niin tämä lisää Venäjän itsevarmuutta ja halua edistää jatkossakin imperialistisia tavoitteitaan sotavoimalla. [Ben Zyskiewicz: Juuri näin!] Siksi on meidän omalle turvallisuudellemme oleellista, että sotaretki tulee Venäjälle mahdollisimman kalliiksi myös materiaali- ja miehistötappioiden muodossa. Tätä voidaan edistää toimittamalla Ukrainalle puolustusmateriaalia, kuten Suomi ja muut länsimaat ovat tehneetkin, mutta tässä on jatkuva tarve, jota ukrainalaiset pitävät koko ajan esillä. Suomi ei pienenä maana voi tehdä määräänsä enempää, mutta meillä on esimerkiksi huomattavaa kotimaista ampumatarviketeollisuutta, ja kysyisin: onko harkittu sitä mahdollisuutta, että valtio tilaisi materiaalia kotimaisilta valmistajilta edelleen lahjoitettavaksi Ukrainaan? Tällainen apu ei olisi myöskään pois oman maanpuolustuksen tarpeista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kopra.

14.35 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia suuresti, arvostamani puhemies! Viime viikolla yritimme sisäministeri Mikkoselta saada selkoa siitä, mitä tapahtuu,

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

jos laajamittaista maahantuloa käytetään hybridivaikuttamisen välineenä, ja sisäministerin vastaus oli, että raja-asemat laitetaan kiinni. Vähän epäilen, riittääkö tämä, sillä vaikka raja-asema olisi kiinni, niin siitä voi kävellä ohitse. Ja mitä tapahtuu tilanteessa, jossa rajan ollessa kiinni rajan yli kävellään ja tullaan Suomeen ja haetaan turvapaikkaa? Onko tällöin suomalaisen virkamiehen pakko ottaa turvapaikkahakemus vastaan, vai voidaanko hakija käännättää saman tien pois eli ottaa niin sanottu rajamenettely käyttöön? Miten edistätte tätä asiaa? Mitä tapahtuu, jos yhden hakijan sijaan niitä tulee 10 000 tai 20 000? Kuinka ollaan valmistauduttu tilanteeseen? Voidaanko nämä käännättää välittömästi rajalta takaisin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vehviläinen.

14.36 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean — ja kiitän teitä ministereitä — että käynte ahkerasti eri kokouksissa, nyt viimeksi myös pääministeri täällä epävirallisessa Eurooppa-neuvoston kokouksessa Versailles'ssa. On kieltämättä totta, että ne visuaaliset kuvat Versailles'n saleista ja sitten sotakuvat Ukrainasta olivat aika kaukana toisistaan, aivan eri maailmoista.

Tässä Versailles'n julistuksessa — jota hieman selailin, ja voin sanoa, että julistukset ovat monta kertaa aika kankeaa tekstiä ja aika yleisellä tasolla — otettiin esille myös tämä puolustusulottuvuuden kehittäminen ja todettiin, kuten myös te, ministeri, äsken omassa puheenvuorossanne, että tämän strategisen kompassin yhteydessä sitä käsitellään. Voitteko hieman avata tätä konkreettista puolta: mitä tämän puolustusulottuvuuden vahvistaminen käytännössä voisi tarkoittaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kari, Mika.

14.37 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hakeutuminen vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen on viime viikkojen aikana moninkertaistunut. Kymmenettuhannet suomalaiset osoittavat kiinnostusta maanpuolustustyötä kohtaan, niin miehet kuin naiset. Kysyisin puolustusministeriltä: miten näette, millä tavoin hallitus ja eduskunta voisivat tukea maanpuolustusjärjestöjä tässä kasvavan maanpuolustuskiinnostuksen yhteydessä niin taloudellisesti kuin mahdollisesti myös lainsäädäntötoimin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

14.37 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika paljon on tullut kansalaisilta palautetta, että he ovat keränneet vaatteita täällä Suomessa ja erilaiset yhdistykset ovat keränneet vaatteita Suomessa näille Ukrainasta tuleville pakolaisille, mutta se ei tahdo kohdata nyt sitten tätä SPR:n järjestämää mallia. Onko teillä jotain isompaa keinoa, jolla voisitte yhdistää nämä?

Sitten haluaisin kysyä semmoisesta asiasta, että kun tuolla joissakin isoissa kaupungeissa on vielä näitä vastaanottokeskuksia, joissa on vielä paljon vuoden 2015 jälkeen tulleita miehiä, niin näettekö kuinka ongelmallisena sen, että sinne sijoitetaan nyt Ukrainasta tulevia naisia ja lapsia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kilpi.

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

14.39 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen humanitääriin oikeus kieltää siviileihin kohdistuvat sotilaalliset iskut. Siviileille pitää myös taata turvalliset pakoreitit, ja avustusjärjestöjen pitää päästä auttamaan siviilejä. Venäjä rikkoo säännönmukaisesti Geneven sopimuksen ja syyllistyy toistuvasti sotarikoksiin ja raakalaismaisiin murhiin. Näin juuri videon Ukrainasta, jossa panssaroidusta ajoneuvosta ammuttiin tykillä vanhan pariskunnan auto murhaten hyvin kylmäverisesti molemmat. Samanlaisia tapauksia on lukemattomia. Tälläkin hetkellä Venäjä pommittaa ja suuntaa iskujaan siviilejä kohtaan: sairaaloihin, kerrostaloihin, kouluihin. YK:ssa on sovittu suojelevuotteista. Muut maat voivat puuttua tilanteeseen, jos jokin valtio ei pysty suojelemaan kansalaisiaan, ja tämä tilannehan nyt Ukrainassa on. Miksi muut valtiot eivät puutu?

Puhemies! Mikäli joku vielä pohtii kantaansa Naton suhteen, kannattaa nyt tutkia todella tarkasti tätä tilannetta, miten raakalaismaisesti Venäjä toimii, millaisella röyhkeydellä se rikkoo kaikkia sopimuksia ja kuinka välinpitämättömästi [Puhemies koputtaa] se syyllistyy raakalaismaisiin rikoksiin — ja miten yksin Ukraina on. [Puhemies: Ja nyt minuutti!] Tämä asia ei kestä aikailua. [Vasemmalta: Ukraina ei ole yksin!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Otetaan vielä edustaja Lohi ja sen jälkeen ministereiden vastaukset.

14.40 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat olleet järkyttyneitä Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan. Monen suomalaisen turvallisuudentunne on horjunut. Samaan aikaan meillä on käsillä, voisi sanoa, energiakriisi ja kotimaista ruuantuotantoa koskeva kriisi. Nyt haluaisinkin kysyä pääministeriltä: onko hallituksen keskuudessa keskusteltu siitä, että ehkä nykyistä enemmän lainsäädännön valmistelussa ja päätöksenteossa keskityttäisiin niin sanotusti perusasioihin eli turvallisuutemme varmistamiseen, kohtuuhintaisen energian saantiin kansalaisille ja kotimaisen ruuantuotannon varmistamiseen lähitulevaisuudessa? [Leena Meri: Tätähän me nyt ollaan pyydetty monta viikkoa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt kuulemme ministereiden vastauksia, pääministeri Marin, olkaa hyvä.

14.41 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia kaikille edustajille kysymyksistä. Pyrin vastaamaan osaan ja sitten sektoriministerit vastaavat osaan.

Ensimmäisenä näihin kysymyksiin liittyen Natosta, tästä meidän prosessistamme, keskustelusta, jota eduskuntakin tulee käymään tämän selonteon puitteissa. Täällä kysyttiin, millaisiin toimiin pitää varautua, jos Suomi liittyy Natoon, minkälaisia vastatoimia kenties Venäjä voisi tehdä. Mielestäni tasavallan presidentti Niinistö hyvin kuvasi, että vastassa olisi varmasti monenlaista ilkeyttä alkaen hybridi-vaikuttamisesta, kybetoiminnasta, monenlaisista vaikeuksista rajoilla, arkisten asioiden hoitamisesta. Mutta tämä ei tietenkään tarkoita sitä, ettemmekö me voisi tehdä omia ratkaisuja oman turvallisuutemme näkökulmasta, mutta varmasti tähän kaikkeen pitäisi tuossa tilanteessa varautua.

Sitten täällä kysyttiin Natoon liittyen, että jos menisimme Natoon, jos haluaisimme liittyä, hakisimme, niin mikä olisi tämä aikataulu sitten liittymiselle. Tähän ei ole annettavissa mitään yksiselitteistä vastausta. Teknisesti Suomi varmasti täyttäisi kaikki nämä edellytykset, eli siitä näkökulmasta meidän kohdallamme, eikä varmasti Ruotsin kohdalla, ongel-

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

maa olisi. Mutta tietenkin tämä on myös poliittinen prosessi, ja arviointi tai etukäteisen tiedon antaminen siitä, kuinka nopea sitten tuo hyväksymisprosessi tulisi olemaan — sellaisen varmuuden antaminen etukäteen on mahdotonta. Tietenkin meidän näkökulmastamme olisi suotavaa, että prosessi olisi mahdollisimman nopea, ja varmasti tätä pyrittäisiin myös etukäteen mahdollisimman pitkälle selvittämään niiden reunaehtojen puitteissa kuin olisi mahdollista tuota selvitystä tehdä.

Ja sitten täällä kysyttiin, millä aikataululla tämä Nato-päätös syntyisi, ja keskustelusta siitä, liittyisikö Suomi, hakisiko jäseneksi. Meillä ei tietenkään ole tästä varmuutta. Tämä on myös eduskunnan käsissä, sen keskustelun käsissä, mitä eduskunnassa tullaan käymään, mitä puolueiden sisällä tullaan käymään. Oma arvioni on kuitenkin se, että tämän kevään aikana varmasti tämä keskustelu tullaan Suomessa kansallisesti käymään. Johtopäätöksiin en tässä kohtaa tietenkään mene, mutta uskoisin, että eduskunnallakin on halua tätä keskustelua kuitenkin käydä ripeästi, vaikkakin tietenkin huolella.

Sitten täällä kysyttiin Venäjä-pakotteista, niiden voimassapidosta. On hyvä nähdä, että vaikka pakotteita jossakin kohtaa purettaisiin, toivon mukaan sen myötä, kun rauha, sopimus saataisiin aikaiseksi, sotatoimet loppumaan, niin on kuitenkin nähtävä, että taloudelliset vaikutukset Venäjälle tulevat joka tapauksessa olemaan erittäin pitkät. Luottamus Venäjään on mennyt. Se on syytä todeta varsin suoraan. Luottamus Venäjään on mennyt sen myötä, kun Venäjä on hyökännyt Ukraina. Ja tuon luottamuksen palauttaminen, se on erittäin, erittäin pitkä tie kaikille yksityisille toimijoille, jotka tällä hetkellä esimerkiksi Venäjältä toimintonsa vievät pois, eli tämä ei missään nimessä tule olemaan Venäjälle taloudellisesti helppo polku, helppo tie, vaikka pakotteita jossakin vaiheessa lähdetäisiin keventämään. [Puhemies koputtaa]

Ja sitten kysyttiin sitä, onko riski, että Venäjä sulkee energiahänet. Kyllä, tuo riski on olemassa. Se tarkoittaisi kuitenkin sitä, että Venäjän tulot myös ehtyisivät Euroopan suuntaan, mutta tämäkin riski on olemassa. Ja sen vuoksi tämä, mistä edustaja Satonen kysyi, on äärimmäisen tärkeä, eli vihreä siirtymä, energiainvestoinnit, [Puhemies koputtaa] niiden vauhdittaminen, tämän irtikytken tekeminen niin nopeasti kuin mahdollista. Se on äärettömän tärkeää. [Leena Meren välihuuto] Tässä oli vielä muita kysymyksiä, joihin nyt en sitten ehdi vastaamaan, mutta mielelläni sitten vastaan kahden kesken.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valitettavasti aika juoksee. — Nyt puolustusministeri Kaikkonen.

14.45 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Ensinnä tästä Nato-päätöksenteosta. Totesin sanomani vastauksen aihetta koskeneeseen kysymykseen tilanteessa, jossa Venäjän hyökkäys Ukraina oli alkanut alle kaksi viikkoa aikaisemmin. Tästä mahdollisen Nato-jäsenyyden aikataulusta voi sen sanoa, että ei mitään yhden yön menettelyä ole olemassa mutta ei se käsittääkseni myöskään mikään vuosien kysymys ole. Sekä hallitus että eduskunta käyvät läpi tätä muuttunutta turvallisuustilannetta lähiaikoina, ja johtopäätökset ja ajoitus on syytä miettiä sen mukaan, mikä on Suomen turvallisuudelle parasta — mikä on Suomen turvallisuudelle parasta. On helppo yhtyä tasavallan presidentin sanoihin: ”Kun muutos on rajua, pään on pysyttävä kylmänä.” Eli päättäjien on arvioitava tämä uusi turvallisuustilanne huolella mutta ilman viivytystä, kuten myöskin pääministeri tässä äsken sanoi. Ja voin vakuuttaa, että tätä arviointia tehdään nyt kyllä aktiivisesti kaikilla eri tasoilla.

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

Sitten kysymys näistä maakaupoista. Viranomaiset seuraavat mahdollista epäilyttävää toimintaa, ja tarvittaessa siihen kyllä puututaan. Eli viestini on se, että omistuksia seurataan ja viranomaistoimintaan tässä asiassa kyllä voi luottaa. Ja olen myös käynnistänyt asianomaisen lain päivittämistyön, eli myös se on käynnissä — siellä tiettyjä parantamisen paikkoja on.

Kyberturvallisuus laajasti — siinä on nähdäkseni kyllä parantamisen varaa. Kyberpuolustukseen itsessään, siihen, mikä on tämä sotilaallinen näkökulma, on panostettu voimakkaasti viime vuosina ja panostetaan myöskin lähivuosina edelleen.

Edustaja Halla-aholle näistä toimituksista: Uusia ratkaisuja meillä ei tällä hetkellä ole pöydällä, mutta eivät ne ole poissuljettujakaan. Puolustustarvikkeista voi kyllä yleisesti ottaen sanoa sen, että kun kysyntä kasvaa, niin myöskin toimitusajat pitenevät. Eli en ole aivan varma, olisiko tuosta esittämästänne mallista akuuttiin kriisiin, mutta kiitos ajatukselta.

Edustaja Karille vielä maanpuolustusjärjestöjen suhteen: Itse asiassa tänään vielä keskustelen MPK:n johdon kanssa tästä kokonaisuudesta, ja siellä on todella lisääntyntä kysyntää huomattavasti. Katsotaan heidän tarpeitaan, mutta uskallan kyllä jo tässä vaiheessa sanoa, että siihen tullaan vastaamaan ja huomioimaan se esimerkiksi lisäresursseja osoittamalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnän vielä ministeri Haavistolle lyhyen puheen-vuoron, ja sen jälkeen siirrymme muihin aiheisiin. — Olkaa hyvä.

14.47 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Lyhyesti ulkoministeriön näkökulmasta. Täällä ensin kysyttiin tästä Geneven sopimuksesta, sen rikkomisesta. Sitä seurataan nyt erittäin tarkasti, ja hallitus kiinnittää huomiota näihin kansainvälisiin oikeusprosesseihin, myöskin kansainväliseen rikostuomioistuimeen, siihen, miten se voi tässä tilanteessa reagoida. Olemme yhteydessä myöskin Punaiseen Ristiin ja muihin järjestöihin, jotka tätä sopimusta valvovat.

Mitä YK voisi tehdä enemmän, kysyi edustaja al-Tae. YK on 141:n maan enemmistöllä yleiskokouksessa tuominnut Ukraina hyökkäyksen — selvä indikaatio siitä. Ja tietenkin tämä responsibility to protect, joka täällä mainittiin, muun muassa edustaja Kilpi taisi mainita, on sellainen perusperiaate, jota voidaan hyödyntää silloin, kun se turvaneuvosto siihen antaa valtuutuksen, ja valitettavasti Venäjä käyttää tätä veto-oikeuttaan.

Sitten kysymys näistä pakotteista ja sotakorvauksista ja niiden maksamisesta: nämä ovat tietysti asioita, jotka varmasti sitten jonakin päivänä, kun rauhanneuvottelut käydään, voidaan siinä yhteydessä käydä lävitse.

Edustaja Koponen kysyi lasten oikeuksista tässä tilanteessa. Lapsen oikeuksia Suomikin on pyrkinyt painottamaan kaikessa humanitäärisessä avussa. Ja myöskin lapsille, jotka tulevat Suomeen, välittömästi tarjotaan tietysti koulunkäyntiä ja muita mahdollisuuksia.

Viimeisenä asiana edustaja Vehviläisen kysymys strategisesta kompassista. Ne asiat, joita Suomi on korostanut tässä yhteydessä, ovat muun muassa sitä, että tällainen 42.7 artikla vaatii harjoittelua. Se vaatisi EU:n piirissä harjoittelua ja toimeenpanoa, se vaatisi aktiivista tiedonvaihtoa, se pitäisi mobilisoida EU:n puitteissa. Uskon, että tämä strateginen kompassi menee näiden kokemusten perusteella, joita meillä on tänä keväänä ollut, aika lailla uusiksi. Mutta se on hyvä asia.

Punkt i protokollet PR 25/2022 rd

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.